

6. oktober 1988 EM 1988/5

Forslag til
Landstingslov om landstinget og landsstyret.

Kapitel I.

Landsting, landsstyre,
udskrivning af landstingsvalg og habilitet.

§ 1. Landstinget træder sammen snarest muligt og senest 45 dage efter nyvalg. Indkaldelse foretages af det medlem, der længst har været medlem af tinget, eller hvis flere har været medlem af tinget lige længe, af den ældste.

Stk. 2. Indtil valgsprøvelse og valg af landstingets formandsskab har fundet sted, ledes tingets forhandlinger af det i stk. 1 nævnte medlem.

Stk. 3. Landstinget nedsætter blandt sine medlemmer et udvalg til valgsprøvelse, udvalget består af det i stk. 1 nævnte medlem som formand og 4 af ham udpegede medlemmer.

§ 2. Landstinget vælger blandt sine medlemmer en landstingsformand for landstingets valgperiode.

En kandidat er valgt, såfremt kandidaten opnår mere end halvdelen af stemmerne fra de tilstedeværende medlemmer (absolut flertal). Opnår ingen kandidat absolut flertal foretages ny afstemning. Giver denne afstemning heller ikke absolut flertal til en kandidat, foretages en tredje afstemning mellem de to kandidater, som opnåede flest stemmer ved anden afstemning. I tilfælde af stemmelighed afgøres valget ved lodtrækning.

EM 1988/5

Sekretariatet j.nr. 17.U.

Stk. 2. Landstinget vælger endvidere under ét efter forholdstalsvalgmetoden en første, anden, tredje og fjerde næstformand, som i forening med formanden udgør landstingets formandsskab. Ved valget af næstformænd anses formanden at besætte det første af de mandater, som tilfalder den valggruppe, hvortil formanden hører.

§ 3. Landstinget vælger et landsstyre til at varetage forvaltningen af hjemmestyrets anliggender. Landsstyret består af en landsstyreformand og fra 2 til 6 landsstyremedlemmer.

Stk. 2. Landsstyreformanden vælges blandt landstingets medlemmer på den i § 2, stk. 1 beskrevne måde.

Stk. 3. På baggrund af antallet og omfanget af anliggender, som henhører under hjemmestyret, og en opdeling heraf i arbejdsområder indstiller landsstyreformanden derefter til landstinget under ét at vælge 2 - 6 navngivne landsstyremedlemmer.

Stk. 4. Valg af landsstyremedlemmer sker ved en samlet afstemning om det af landsstyreformanden fremsatte forslag til valg af landsstyremedlemmer.

§ 4. Landsstyret er ansvarligt for forvaltningen af hjemmestyrets anliggender.

Stk. 2. Landsstyrets og de enkelte landsstyremedlemmers ansvarlighed fastsættes ved landstingslov.

Stk. 3. Sagerne fordeles mellem landsstyremedlemmerne efter landsstyreformandens bestemmelse.

§ 5. Landsstyreformanden og landsstyremedlemmerne vælges for landstingets valgperiode.

Stk. 2. Landstinget kan dog med et flertal, som udgør over halvdelen af tingets medlemmer, vedtage, at landsstyret eller enkelte medlemmer af landsstyret skal fritages for resten af valgperioden af andre end de i § 8, stk. 1, nævnte grunde. Såfremt hele landsstyret fritages, foretages nyvalg på den i § 3 foreskrevne måde.

Stk. 3. Såfremt enkelte medlemmer af landsstyret fritages for deres hverv eller dør, foretages efter indstilling fra landsstyreformanden valg af nyt medlem for resten af tingets valgperiode, medmindre landsstyreformanden beslutter at overføre de under det udtrædende medlem placerede anliggender til de øvrige landsstyremedlemmer.

Stk. 4. Hvis landstinget fritager landsstyreformanden, skal landsstyret som helhed træde tilbage.

Stk. 5. Landsstyreformanden kan, hvis landstinget har fritaget landsstyret eller et enkelt landsstyremedlem, udskrive nyvalg til landstinget.

Stk. 6. Hvis landsstyreformanden konstaterer, at nyt landsstyre ikke kan dannes, udskriver landsstyreformanden nyvalg.

Stk. 7. Landsstyreformanden udskriver nyvalg til landstinget forud for valgperiodens udløb.

Stk. 8. Landsstyreformanden og et landsstyremedlem fungerer indtil ny formand og nyt landsstyremedlem er valgt eller sagerne fordelt til et andet medlem af landsstyret.

Stk. 9. Regler for valg til landstinget fastsættes ved særlig landstingslov.

§ 6. Bliver et landstingsmedlem ved endelig dom eller bødevedtagelse pålagt en kriminalretlig foranstaltning, eller bliver vedkommende undergivet en kriminalretlig foranstaltning for et forhold, der i almindeligt omdømme gør medlemmet uværdig til at være medlem af landstinget, afgør landstinget efter indstilling fra udvalg til valgs prøvelse, om det forhold, medlemmet er dømt for gør vedkommende uværdig til fortsat at være medlem af landstinget.

§ 7. Et landsstyremedlem, som ikke er medlem af landstinget, skal opfylde de til enhver tid gældende bestemmelser om valgbarhed til landstinget. Landstinget afgør sager herom efter indstilling fra det i § 1, stk. 3 nævnte udvalg.

§ 8. Begærer et medlem at udtræde af landstinget eller landsstyret, eller begærer et landstingsmedlem orlov som følge af sin helbredstilstand, forretninger eller lignende væsentlige årsager afgør landstinget, hvorvidt begæringen kan imødekommes.

Stk. 2. Et landstingsmedlem anmelder til landstingsformanden såfremt medlemmet er midlertidigt forhindret i at møde i landstinget. Landstinget afgør, hvad der er lovligt forfald. Deltagelse i møder i folketinget er dog altid lovligt forfald.

Stk. 3. Udtræder et medlem af landstinget, afgår ved døden, bevilges orlov eller har lovligt forfald, indkaldes vedkommendes stedfortræder til at deltage i landstingets forhandlinger. Stedfortræderens valgbarhed undersøges efter reglerne i § 6 og § 1, stk. 3. Når et medlem efter orlov eller midlertidigt lovligt forfald genoptager sit landstingshverv, udtræder stedfortræderen.

Kapitel II.

Landstingets mødevirksomhed.

§ 9. Landstinget samles mindst to gange årligt til ordinære samlinger.

Stk. 2. Landstinget samles så ofte, som landstingsformanden finder det fornødent, og skal samles, såfremt landsstyreformanden eller mindst halvdelen af landstingets medlemmer kræver det.

Stk. 3. Rigsombudsmanden har ret til at overvære landstingets åbne møder. Landstinget kan i det omfang, det finder fornødent, anmode Rigsombudsmanden om at deltage i tingets møder.

Stk. 4. Landstinget fastsætter under en ordinær samling mødetidspunktet for næste ordinære samling.

§ 10. Formandsskabet fremsender inden en samlings afholdelse til landstingets medlemmer og rigsombudsmanden en fortegnelse over de emner, der af enkelte med-

lemmer, partier, landsstyret eller regeringen er fremsendt til landstinget til beslutning eller udtalelse, og i øvrigt over de spørgsmål, som forventes at ville komme til behandling. Fortegnelsen offentliggøres.

Stk. 2. Ingen andre end de i stk. 1 nævnte kan anmelde sager til behandling i landstinget.

Stk. 3. Forslag, forespørgsler eller sager i øvrigt, der af regeringen eller landsstyret betegnes som hastende, skal optages på dagsordenen for vedkommende landstingssamling.

Stk. 4. Landstinget fastsætter i sin forretningsorden regler for, hvorledes sager forelægges for landstinget herunder form, tidsfrister, taletid m.v.

§ 11. Landstingsformanden, eller første, anden, tredje og fjerde næstformand leder i nævnte rækkefølge landstingets møder.

Stk. 2. Et medlem af formandsskabet, som forelægger eller er ordfører i en sag, som forelægges for landstinget, kan ikke være mødeleder under sagens behandling.

§ 12. Landstingets møder er offentlige. Landstinget kan dog vedtage at behandle enkelte sager for lukkede døre. Spørgsmålet om, hvorvidt en sag giver grundlag for dørlukning, forhandles for lukkede døre, hvis dette bestemmes af landstinget eller mødelederen.

Stk. 2. Forhandling om uddeling af anerkendelser og belønninger, som tildeles af landstinget, behandles for lukkede døre.

§ 13. Landstingets forhandlinger foregår på grønlandsk, men skal tillige kunne følges på dansk.

Kapitel III.

Udvalg m.v.

§ 14. Landstingets formandsskab fungerer som landstingets dagsordensudvalg.

Stk. 2. Indtil valg af formandsskab har fundet sted, udgør den midlertidige formand og to af tinget udpegede medlemmer et midlertidigt dagsordensudvalg.

§ 15. Landstinget nedsætter på den konstituerende samling følgende udvalg, som hver består af 5 landsstingsmedlemmer, som ikke er medlemmer af landsstyret:

1. Landstingets finansudvalg.
2. Udvalg for revision af landskassens regnskaber.
3. Udvalg til gennemgang af redegørelser og oplysninger fra landsstyret om udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål. Grønlands 2 folketingsmedlemmer deltager i udvalgets møder som tilforordnede.

Stk. 2. Udvalgene fastsætter selv deres forretningsorden og foretager inden for det enkelte udvalg en indbyrdes arbejdsfordeling blandt medlemmerne, hvor dette skønnes hensigtsmæssigt.

§ 16. Finansudvalget afgiver mellem første og anden behandling af landstingets finanslovsforslag betænkning over forslag til landskassens budgetter, fremsætter bemærkninger og forslag til hovedretningslinier for landstingets indtægts- og udgiftspolitik samt afgiver udtalelser i sager, som af landstinget eller landsstyret er henvist til udvalget.

Stk. 2. Finansudvalget kan på landstingets vegne, når tinget ikke er samlet, godkende afholdelse af udgifter til formål, som ikke kunne forudses ved finanslovens vedtagelse.

Stk. 3. De af finansudvalget godkendte udgifter samles på en årlig tillægsbevillingslov, som behandles på landstingets sidste ordinære møde i det pågældende finansår.

Stk. 4. Landsstyret fastsætter regler for finanslovens udarbejdelse i en budgetvejledning.

§ 17. Udvalg for revision af landskassens regnskaber gennemgår landskassens regnskaber og revisionens bemærkninger hertil én gang om året og fremsætter de spørgsmål og bemærkninger til landsstyret, som regnskaberne giver anledning til. Spørgsmål og bemærkninger tillige med landsstyrets besvarelser forelægges landstinget.

Stk. 2. Udvalget kan til brug for sit arbejde rekvirere det fornødne materiale, bilag, rapporter m.v. fra den regnskabsførende myndighed. Hvis et udvalgsmedlem kræver det, skal udvalget rekvirere nævnte materiale.

§ 18. Landsstyreformanden fremsender inden en samlings afholdelse til udvalget vedrørende gennemgang af udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål redegørelser og oplysninger om udenrigs- og sikkerhedspolitiske emner af interesse for Grønland. Orientering kan endvidere gives mundtligt under møder i udvalget.

Stk. 2. Udvalget drøfter de modtagne oplysninger og fremsætter de spørgsmål og bemærkninger, som materialet og udvalgets overvejelser i øvrigt giver anledning til.

Stk. 3. Sekretariatsfunktionen for udvalget varetages af landsstyreformandens sekretariat.

Stk. 4. I udvalget er medlemmerne, de tilforordnede og andre, der måtte være til stede under udvalgets drøftelser, forpligtede til at hemmeligholde oplysninger, de bliver bekendt med i udvalget, i det omfang oplysninger er givet i fortrolighed fra den danske regering og landsstyret, og i det omfang udvalgets formand derudover bestemmer. Ethvert nyt medlem afgiver en skriftlig erklæring på tro og love om at ville efterkomme denne forpligtelse.

§ 19. Landstinget nedsætter stående eller midlertidige udvalg efter sin nærmere bestemmelse. Et udvalg vælger selv, hvor intet andet er bestemt, sin formand.

Stk. 2. En sag kan på ethvert behandlingstrin henvises til et nyt eller tidligere nedsat udvalg. Tingets

behandling af sagen stilles i bero, indtil udvalgets overvejelser er afsluttet.

Stk. 3. Udvalget forelægger, hvorintet andet er besluttet i tinget, resultatet af sine drøftelser for tinget i en betænkning.

Stk. 4. De udpegende partier eller valggrupper kan supplere sine medlemmer i udvalg ved et medlemsforfald, når partierne eller valggrupperne har givet meddelelse til landstingsformanden.

§ 20. Såfremt landstinget i valgperioden fritager landsstyret i henhold til § 5, stk. 2, sidste pkt. og vælger nyt landsstyre efter § 3 konstituerer landstinget sig påny for resten af valgperioden.

§ 21. Landstinget vælger på den konstituerende samling og i det i § 20 nævnte tilfælde repræsentanter til de råd, udvalg, direktioner m.v., hvori landstinget er repræsenteret, medmindre andet er fastsat ved landstingslov, landstingsforordning eller anden landstingsbeslutning, eller den relevante institutions vedtægter, for så vidt disse ikke kan ændres af landstinget.

Kapitel IV.

Fremsættelse af landstingslov- og landstingsforordningsforslag m.v.

§ 22. Landstingsmedlemmer og landsstyret kan fremsætte forslag til landstingslove og landstingsforordninger. Landstingslov- og landstingsforordningsforslag skal have lovform ved fremsættelsen i landstinget og skal underkastes tre behandlinger. Landstinget kan fastsætte regler om anmeldelse af forslag til dagsorden herunder frister og form.

Stk. 2. I landstingets forretningsorden fastsættes regler for fremsættelse af ændringsforslag.

Stk. 3. Forslagene bringes til sidste afstemning i den endelige form.

§ 23. Landsstyret fremsætter forslag til landstingsfinanslov for det kommende finansår på landstingets ordinære efterårsmøde.

Stk. 2. Landstingsfinansloven skal være endeligt vedtaget senest den 1. november i året forud for det finansår, den vedrører.

Stk. 3. Ingen udgift kan afholdes og ingen indtægt oppebæres uden hjemmel i en af landstinget vedtaget landstingsfinanslov eller midlertidig landstingsbevillingslov, jf. dog § 16, stk. 2.

§ 24. De af landstinget vedtagne landstingslov- og landstingsforordningsforslag skal for at kunne træde i kraft stadfæstes af landsstyreformanden i forening med landsstyremedlemmet for forskriftens sagsområde eller dennes administrative leder af landsstyreområdet.

Stk. 2. Landsstyret kan inden for en frist af 8 dage beslutte, at stadfæstelse skal udsættes, indtil forslaget er blevet vedtaget af landstinget i den efterfølgende samling. Vedtages forslaget ikke uændret i denne samling, er det bortfaldet.

§ 25. Landstingslove og landstingsforordninger samt hjemmestyrebekendtgørelser træder, hvis de ikke bestemmer andet, i kraft to-ugersdagen efter, at de er fremsendt til Rigsombudet, Politiet, kommunerne og domstolene.

Stk. 2. Den i stk. 1 nævnte fremsendelse er den bindende bekendtgørelsesform.

Stk. 3. Landsstyret sørger for, at landstingslove, landstingsforordninger og hjemmestyrebekendtgørelser offentliggøres i Nalunaerutit.

§ 26. Andre selvstændige forslag end de i § 22 nævnte underkastes én landstingsbehandling, som kan afbrydes med henblik på udvalgsbehandling, indhentning af oplysninger m.v.

Stk. 2. Landstingets formandsskab meddeler rette vedkommende udfaldet af landstingets behandling.

§ 27. Ændringsforslag til de i § 22 og § 26 anførte forslag skal for at komme til afstemning i landstinget foreligge skriftligt.

§ 28. Ønsker et medlem at indhente oplysninger om et offentligt anliggende, kan dette ske ved spørgsmål til landsstyret. Spørgsmålet skal være skriftligt begrundet.

Kapitel V.

Valg og anden stemmeafgivning.

§ 29. Landstinget kan træffe beslutninger, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede.

Stk. 2. Alle beslutninger træffes efter stemmeflerhed, med mindre andet er fastsat.

Stk. 3. Falder der ved en afstemning lige mange stemmer for og imod et forslag bortfalder forslaget.

§ 30. For at kunne blive valgt til et udvalg eller anden offentlig repræsentation skal vedkommende være foreslået i landstingssalen af et landstingsmedlem.

Stk. 2. Ved valg af to eller flere medlemmer til et udvalg eller anden offentlig repræsentation anvendes forholdstalsvalg.

Stk. 3. Forholdstalsvalg i henhold til denne lov foretages på grundlag af d'Hondts metode efter følgende regler:

Landstingets medlemmer deles i de grupper, hvori medlemmerne har anmeldt for formanden at ville stemme sammen ved det pågældende valg. Hver gruppes medlemstal deles med 1, 2, 3 o.s.v. De herefter fremkomne kvotienter angiver den rækkefølge, i hvilken de enkelte grupper kan vælge deres repræsentanter. Er to eller flere kvotienter lige store, afgøres rækkefølgen ved lodtrækning.

Stk. 4. Hvor kun én person skal vælges, kræves absolut flertal. Opnår ingen kandidat absolut flertal ved

første afstemning, foretages ny afstemning. Giver denne afstemning heller ikke flertal til en kandidat foretages tredje afstemning mellem de to kandidater, som opnåede flest stemmer ved anden afstemning. I tilfælde af stemmelighed afgøres valget ved lodtrækning.

Stk. 5. Samtlige valg har højst gyldighed for en fire års periode, og hvor intet andet er bestemt, har valg alene gyldighed for landstingets valgperiode, jfr. dog § 20.

§ 31. Afstemninger sker ved, at medlemmerne rejser sig. Afstemninger ved valg af personer til udvalg m.v. skal dog, hvis et flertal kræver det, ske skriftligt.

Stk. 2. Medlemmer kan kun deltage i landstingets afstemninger, når de personligt er til stede.

Stk. 3. Hvis mødelederen finder, at alle er enige, kan mødelederen meddele, at forslaget er vedtaget uden afstemning. Ethvert medlem kan kræve afstemning, og efter trediebehandling af landstingslov- og landstingsforordningsforslag skal der foretages afstemning.

§ 32. De forslag, som landstinget har vedtaget på en samling, kan på samme samling kun ændres, såfremt 3/5 af alle landstingsmedlemmer stemmer for det.

Kapitel VI.

Andre bestemmelser.

§ 33. Så længe landstinget er samlet, kan intet landstingsmedlem tiltales eller underkastes frihedsberøvelse af nogen art uden tingets samtykke, medmindre medlemmet er grebet på fersk gerning.

Stk. 2. For sine ytringer i landstinget kan intet af dets medlemmer uden tingets samtykke drages til ansvar uden for samme.

§ 34. Landstingets forhandlinger offentliggøres på

grønlandsk og på dansk i en under landstingets formandsskabs tilsyn udarbejdet udgave, af hvilken et eksemplar sendes til landstingsmedlemmerne, rigsombudsmanden, regeringen og samtlige kommunalbestyrelser.

§ 35. For udførelse af hverv som landstyremedlem og landstingsmedlem og i repræsentationer udpeget af landstinget fastsættes vederlag ved særlig landstingslov.

§ 36. Landstingets formandsskab drager omsorg for, at landstingets arkivalier opbevares på betryggende måde.

Kapitel VII Ikrafttræden

§ 37. Denne landstingslov træder i kraft 1. november 1988. Samtidig ophæves landstingslov nr. 1 af 7. maj 1979, som ændret ved landstingslov nr. 9 af 18. oktober 1982, landstingslov nr. 1 af 21. marts 1984 og landstingslov nr. 3. af 19. juni 1984.

Stk. 2. Umiddelbart efter vedtagelsen af denne lov nedsætter landstinget dog det i § 2 nævnte formandsskab og de i kapitel III nævnte udvalg samt vælger repræsentanter til de råd, udvalg, direktioner m.v., hvori landstinget er repræsenteret.

Stk. 3. Regler, der er fastsat med hjemmel i den i stk. 1 nævnte hidtil gældende lov, forbliver i kraft indtil de afløses af eller ophæves ved regler fastsat med hjemmel i denne eller andre landstingslove.

Grønlands Hjemmestyre, den

EM 1988/5

I

ALMINDELIGE BEMÆRKNINGER.

Landstinget nedsatte i november 1984 et udvalg (forfatningsudvalget), som skulle gennemgå regelkomplekset vedrørende landstingets virksomhed og afgive betænkning med udkast til lovforslag.

Udvalget afgav i 1985 betænkning (EM 1985/6) om vederlag til medlemmer af Grønlands landsting m.v., hvilken betænkning dannede grundlag for landstingslov nr. 1 af 27/2 1986 om vederlag m.v. til medlemmerne af Grønlands landsstyre, Grønlands landsting m.v.

Udvalget afgav endvidere principbetænkning af 26/10 1987, som forelagdes landstinget på efterårssamlingen 1987 (EM 1987/5). Landstinget anmodede i den forbindelse udvalget om at udarbejde et udkast til lovforslag om landstinget.

På samme efterårssamling besluttede landstinget (EM 1987/7) at anmode forfatningsudvalget om at udarbejde regler for nedsættelse af et udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg.

Forfatningsudvalget er i dets arbejde blevet bistået af et embedsmandsudvalg med medlemmer fra sekretariatet og skiftende direktorater.

Udvalget har herefter afgivet betænkning om revision af landstingslov om Grønlands Landsting bilagt et lovudkast

Sekretariatets j. nr. 17.U.

hvortil henvises. Det bemærkes, at Udenrigsministeriet har fået forelagt et udkast til regler for det udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvalg. Udkastets indhold svarede til de nu foreslåede regler i § 18 og § 15, stk. 1, nr. 3 bortset fra reglen om, at Grønlands to folketingsmedlemmer er tilforordnede i udvalget. Udenrigsministeriet har i skrivelse af 11. marts 1988 meddelt, at det ikke har bemærkninger til udkastet og har i øvrigt i skrivelser bl.a. anført eksempler på hvilke oplysninger, der kan fremsendes og hvordan.

Endvidere har Færøernes Landsstyre i skrivelse af 26/5 1988 med bilag besvaret forespørgsel vedrørende regler for landsstyremedlemmers ansvarlighed og lagtingsmedlemmers habilitet.

Lovudkastet præciserer landstingets bevillingsansvar (§ 24, stk. 3), og at landsstyret har selvstændigt administrativt ansvar (§ 4), og foreslår, at finansudvalget får kompetence til at bevilge (foreløbigt) på landstingets vegne (§ 16, stk. 2 og 3).

I § 2 foreslås, at landstinget vælger sit eget formandskab, som tillige skal fungere som dagsordensudvalg (§ 14).

Vedrørende valg af landsstyret foreslås, at det bortset fra landsstyreformanden vælges under eet (§ 3, stk. 3 og 4).

Kompetencen til at udskrive landstingsvalg tillægges landsstyreformanden (§ 5, stk. 5-7).

Der foreslås nedsat et udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg (§ 15 og § 18) og de hidtil lovpligtige beretnings- og redegørelsesudvalg er ikke medtaget i lovforslaget.

Endelig er foreslået indført parlamentarisk immunitet for landstingets medlemmer (§ 33), og der er i § 8 foreslået, at landstingsmedlemmer kan få orlov i visse tilfælde.

Statsministeriet, Grønlandsdepartementet har i skrivelse af 5. oktober 1988 meddelt, at man ikke har bemærkninger til forslaget § 4, § 15 og § 33.

Forslaget vil betyde årlige merudgifter til landstingsformandskabets repræsentation, som kan anslås til 100.000 kr. og vedrørende eventuel vederlæggelse af landstingsformanden henvises til et fremsat forslag til ændring af landstingslov om vederlag til landstingsmedlemmer m.fl.

Nedsættelse af det udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvalg vil formentlig medføre øgede rejseudgifter for landstingsmedlemmer og folketingsmedlemmer i størrelsesordenen 150.000 kr. årligt og for embedsmænd 30.000 kr. årligt.

Forslaget om at tillægge finansudvalget bevillingskompetence må forventes at medføre hyppigere mødeaktivitet og merudgifterne hertil kan anslås til 150.000 kr. årligt. I alt årlige merudgifter på ca. 330.000 kr.

Vedrørende eventuel etablering af selvstændigt landstingssekretariat henvises til betænkningens forslag om at lade dette bero på landstingsbeslutning i forbindelse med behandling af landstingsfinanslov.

II

Bemærkninger til landstingslovsforslagets enkelte bestemmelser.

ad kap. I.

Der foreslås valgt et landstingsformandsskab, som skal først og fremmest afvikle landtingssamlinger og lede dets møder, hvilke opgaver ifølge den hidtil gældende § 3, stk. 1, § 7, § 11 og § 13, stk. 1, varetages af landsstyreformanden og de landsstyremedlemmer, som tilføjede er landstingsmedlemmer.

Endvidere foreslås i § 3, stk. 3 og 4, at landsstyret bortset fra landsstyreformanden vælges ved en afstemning for eller imod det af landsstyreformanden indstillede landsstyre og ved simpelt flertal.

Endelig omhandler kapitlet landsstyrets ansvarlighed (§ 4), landsstyreformandens kompetence til at udskrive valg, habilitet og landstingsmedlemmers orlov.

ad § 1:

Bestemmelsen svarer til hidtil gældende § 2. Vedr. stk. 3 har været overvejet, om udvalget til valgsprøvelse, når det umiddelbart efter et landstingsvalg har afgivet indstilling om medlemmernes valgbarhed, burde afløses af et af landstinget valgt udvalg. Da reglen hidtil har fungeret tilfredsstillende, er den foreslået bevaret.

ad § 2:

Bestemmelsen er ny jfr. ønsket om at adskille funktionen som landstingsformand og som landsstyreformand.

Vedr. evt. vederlag til landstingets formand henvises til, forslag om ændring af landstingslov nr. 1 af 27/2 1986 om vederlag m.v. til medlemmerne af Grønlands landsstyre, Grønlands landsting m.v.

ad § 3:

Alene landstinget har kompetence til at vælge landsstyremedlemmer (og i øvrigt fritage) jfr. hjemmestyrelovens § 3, første punktum, hvor der står: "Landstinget vælger

landsstyrets formand og de øvrige medlemmer af landsstyret". Reglen i stk. 3 er ikke udtryk for, at der tilkommer landstinget kompetence vedr. opdeling af landsstyremedlemmernes arbejdsområder. Denne kompetence tilkommer alene landsstyreformanden som anført i § 4, stk. 3.

ad § 4:

Det fastlægges, at landsstyret har et selvstændigt ansvar for forvaltningen. Det er en selvfølge, at landsstyremedlemmerne forvalter i overensstemmelse med de forskrifter landstinget fastsætter. Gør de det alligevel ikke, skal de kunne drages til ansvar. Der er fra politisk side ofte fremsat ønske om at det enkelte landsstyremedlems ansvar skal præciseres i lovgivning (landsstyremedlemsansvarlighedslov).

I Grundlovens § 13, andet punktum står der: "Ministrene er ansvarlige for regeringens førelse, deres ansvarlighed bestemmes nærmere ved lov".

For Færøerne gælder § 5 i lagtingslov nr. 1 af 13. maj 1948 om Færøernes styrelsesordning i særanliggender, hvor der står: "Landsstyret er ansvarlig for forvaltningen af særanliggender. Landsstyrets ansvarlighed bestemmes nærmere ved lagtingslov."

Færøernes landsstyre har oplyst, at der ikke har været fremsat forslag til en landsstyremedlemsansvarlighedslov (ministeransvarlighedslov).

I Danmark gælder lov nr. 117 af 15. april 1964 om ministres ansvarlighed.

Den foreslåede § 4, stk. 2 i udkastet giver mulighed for efterfølgende at vurdere behovet for at fastsætte regler og hvilket indhold reglerne bør have.

ad § 5:

Bestemmelsen fastslår bl.a., at landsstyreformanden i visse situationer

dels har pligt til at udskrive valg (stk. 7) inden valgperioden udløber, og hvis landsstyreformanden konstaterer, at nyt landsstyre ikke kan dannes (stk. 6),

dels kan beslutte at udskrive valg (stk. 5).

Fritages landsstyreformanden, fungerer denne dog indtil ny er valgt, jfr. stk. 8 og dette sammenholdt med stk. 6 betyder f.eks., at det påhviler en fungerende landsstyreformand at undersøge mulighederne for at danne et nyt landsstyre, men en fungerende landsstyreformand konstaterer også suverænt, hvornår det ikke skal anses for muligt at danne et landsstyre, således at der skal udskrives valg.

Landstinget vil herefter normalt ikke blive inddraget i beslutninger om at udskrive valg, men landsstyreformanden vil, som i andre sager kunne konsultere landstinget og landstinget vil selvsagt kunne udnytte sin lovgivningskompetence og udskrive valg ved landstingslov.

ad § 6:

Det har været overvejet at foreslå mere præcise grænser for hvornår et landstingsmedlem mister sin valgbarhed (generelle habilitet).

I Grundlovens § 30, stk. 1 står der, at et folketingsmedlem mister sin valgbarhed, såfremt medlemmet bliver "straffet for en handling, der i det almindelige omdømme gør ham uværdig til at være medlem af folketinget".

I lagtingslov nr. 1 af 13/5 1948 om Færøernes styrelsesordning i særanliggender med senere ændringer § 12, stk. 2, står der: "Valgbar til lagtinget er enhver, som har valget til dette, med mindre vedkommende er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af lagtinget, uden at denne virkning af dommen er bortfaldet. En strafbar handling gør ikke den dømte uværdig, med mindre domfældte er idømt ubetinget straf af fængsel i 4 måneder eller derover eller forvaring, eller når der er forløbet 5 år fra straffens udståelse, forældelse eller eftergivelse eller fra den endelige løsladelse fra forvaring."

Gældende landstingslovs § 5, stk. 1 omtaler alene "forhold der ville have medført tvivl om hans valgbarhed."

Den grønlandske kriminallovs sanktionsregler er sådan, at f.eks. den færøske regel om, at kun idømte straffe af ubetinget fængsel i 4 måneder eller derover kan medføre tab af valgbarhed, ikke lader sig anvende. F.eks. kendes fængsel ikke og for foranstaltningen bøde gælder, at dens størrelse fastsættes bl.a. under hensyn til gerningsmandens betalingsevne (kriminallovens § 90, stk. 2). Blandt andet derfor foreslås alene en ændring af ordlyden, så den kommer til at svare til ordlyden i § 3 i landstingslov om valg til Grønlands landsting, hvilket også er en præcisering i forhold til nugældende ordlyd, som alene omtaler "et forhold". Der tilsigtes dog ikke nogen realitetsændring og den retlige normering, nemlig at den begåede handling skal vurderes i forhold til "det almindelige omdømme" er fortsat målestok for medlemmernes værdighed (habilitet).

Der har også været rejst spørgsmålet om valgbarhedssager bør afgøres af et af landstinget uafhængigt organ.

Iflg. Grundlovens § 33 og førnævnte lagtingslov nr. 1, § 14 gælder, at folketing henholdsvis lagting selv afgør spørgsmål om medlemmernes valgbarhed.

Da det er vanskeligt at forestille sig et andet organ end tinget selv, som er egnet til at afgøre den generelle habilitet for medlemmer af landets øverste politiske myndighed, er nugældende ordning foreslået bevaret.

ad § 8:

Hvervene som landstingsmedlem og landsstyremedlem er borgerlige ombud og derfor pligtmæssige. Der ses ikke anledning til at anføre særlige fritagelsesgrunde. Imidlertid gælder i praksis her som i så mange andre forhold, at det ikke tjener et fornuftigt formål at fastholde et modvilligt landstingsmedlem eller -styremedlem i hvervet mod pågældendes ønske. Såfremt et medlem derfor begærer sig helt fritaget (nedlægger sit hverv), bør landstinget imødekomme en begæring om udtræden.

ad stk. 1: Såfremt der ønskes mulighed for på forhånd midlertidigt at fritage et landstingsmedlem for hvervet, kræver dette udtrykkelig hjemmel, og en sådan eksisterer ikke iflg. gældende lov. I den foreslåede § 8, stk. 1, angives i hvilke tilfælde orlov skal kunne gives.

Spørgsmålet om hvorvidt vederlag oppebæres under orlov, er reguleret i landstingslov nr. 1 af 27/2 1986 § 2, stk. 2, hvorefter et medlem ikke oppebærer vederlag under orlov.

ad stk. 2: Almindeligt lovligt forfald, som f.eks. akut kortvarig sygdom, deltagelse i folketingets møder, uforudsete trafikale hindringer og lignende kræver dog ikke, at medlemmet begærer sig midlertidigt fritaget, men forfaldet skal meddeles til landstingsformanden med angivelse af grunden, således at tinget kan tage stilling til, om forfaldet er lovligt. Dette af hensyn til reglen i stk. 3 om at stedfortræder skal indkaldes, når forfaldet er lovligt. I praksis vil man indkalde stedfortræderen, når landstingsformanden har fået meddelelse om et medlems forfald og stillingtagen til forfaldets lovlighed (stedfortræderens indtræden) må forventes at ske uden omfattende forudgående drøftelser med mindre der er tale om en helt særlig situation.

§ 9, stk. 2 og 3 og kap. II:

Der er foretaget konsekvensrettelser af gældende kap. II som følge af, at der vælges såvel et landstingsformandskab som en landsstyreformand. Derudover er ikke foreslået ændringer i gældende retstilstand, jfr. dog bemærkninger til § 9, stk. 2 og stk. 3. Der er foretaget ændringer i formuleringen og overflødig stof er udeladt.

§ 9, stk. 2 og 3 og kap. II:

ad stk. 2: Iflg. nugældende § 6, stk. 1 skal landstinget indkaldes, når landsstyret ved et flertal i landsstyret bestemmer det, eller når mindst halvdelen af landstingets medlemmer kræver det. Ifølge forslaget kan landstingsformanden og landsstyreformanden alene kræve landstinget indkaldt, medens reglen om, at halvdelen af medlemmerne kan kræve tinget indkaldt, er bevaret.

ad stk. 3: Første punktum er nyt og er foreslået, fordi rigsombudsmanden gerne ser, at embedet på forhånd er sikret plads, hvis det uden at være anmodet derom ønsker at overvære forhandlingerne.

ad § 10:

ad stk. 4: F. eks. fastsættes tidsfrister for fremsendelse af dagsordensforslag til formandsskabet (1 måned før samlingen begynder, jfr. nugældende forretningsordens § 10), proceduren for forespørgsler og beslutninger mest hensigtsmæssigt i forretningsordenen.

ad kap. III:

Der foreslås som noget nyt og i overensstemmelse med landstingets beslutning på efterårssamlingen 1987 (EM 1987/7) nedsat et udvalg under landstinget til gennemgang af redegørelser og oplysninger fra landsstyret om udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål.

Udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål er rigsansliggender således som hjemmestyreløven fastsætter. Dette indebærer, at landsstyret ikke kan træffe beslutninger af udenrigs- eller sikkerhedspolitisk rækkevidde, men kan tilkendegive sine synspunkter indenfor disse områder overfor den danske regering.

Formålet med nedsættelse af et udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg under landstinget er derfor at skabe grundlag for, at et repræsentativt udsnit af landstinget får indseende med landsstyrets virke på dette felt. Udvalget vil ikke være egentlig mandatgivende til landsstyret, men der tilstræbes en dialog mellem landsstyret og udvalget, som i disse sager giver landsstyret en vejledning frem til en politisk afbalanceret holdning. Ud-

udvalgets funktion i så henseende kan siges at være parallel til det udenrigspolitiske nævns rolle i forhold til den danske regering.

Det forhold, at udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål er rigsansliggende indebærer endvidere, at der ikke ved landstingslov kan pålægges den danske regering nogen pligt til at rådføre sig med landstingsudvalget, ligesom udvalget ikke kan tildeles nogen ret til at udtale sig over for regeringen ud over om de emner, som er omtalt i hjemmestyrelovens § 13 og § 16, og i disse tilfælde vil der være tale om en indirekte udtalelsesret, nemlig via landsstyret.

Landstingsudvalget er indkorporeret i rækken af faste udvalg under landstinget, der som hovedopgave sikrer landstinget indsigt med landsstyrets virke. Det er således forudsat, at udvalget følger gældende regler og praksis for de faste udvalg under landstinget.

Endvidere foreslås det i gældende § 14, stk. 1, nr. 1 nævnte udvalg for økonomisk planlægning ændret til landstingets finansudvalg, til hvilket kan knyttes følgende generelle bemærkninger:

I Grundlovens § 46, stk. 2, står der: "Ingen udgift må afholdes uden hjemmel i den af folketinget vedtagne finanslov eller i en af folketinget vedtaget tillægsbevillingslov eller midlertidig bevillingslov."

I dansk bevillingspraksis er accepteret, at udgifter, som ikke er optaget på finansloven, kan afholdes efter tilslutning fra folketingets finansudvalg og derefter optages på den årlige tillægsbevillingslov.

Med fastlæggelse af et selvstændigt forvaltningsansvar for landsstyret er der behov for, at landstingets bevillingskompetence kan udøves også når tinget ikke er samlet og dette kan varetages af finansudvalget.

Finansudvalget vil ikke få en formel bevillingskompetence, idet bevillingerne skal bekræftes på en tillægsbevillingslov, men i realiteten vil finansudvalgets beslutning binde landstinget og legitimere vedkommende landsstyremedlem til at afholde udgiften.

Ordningen vil selvsagt medføre, at landsstyret kun er berettiget til at disponere som forudsat i finansloven.

Budgetrokader, tillægsbevillinger m.v. vil kun kunne gennemføres ved finansudvalgets mellemkomst.

En hensigtsmæssig fremgangsmåde kan f.eks. være, at landsstyret eller et landsstyremedlem på landsstyrets vegne retter en skriftlig henvendelse til finansudvalget og anmoder om dettes tilslutning til, at en bestemt udgift afholdes på forventet efterbevilling, idet en nærmere begrundelse for udgiften anføres.

Indførelse af denne bevillingspraksis, for så vidt angår udgifter, som ikke er forudsat i finansloven, medfører selvsagt ikke, at der ikke kan ydes rammebevillinger på finansloven, f.eks. til anlægsopgaver.

Det hidtidige udvalg til gennemgang af beretning fra landsstyret vil med finansudvalgets placering ikke have væsentlig betydning for landstingets kontrol med økonomiske dispositioner. Udvalget nedlægges som pligtigt udvalg, ligesom udvalget til gennemgang af redegørelser for tidligere af landstinget behandlede sager.

ad § 15:

ad stk. 1, nr. 3: Udgifterne vedr. de 2 folketingsmedlemmers deltagelse i udvalgets møder m.m. påhviler formentlig landskassen. Dog kan der ikke blive tale om vederlag for hvervet, da hvervet må anses vederlagt med landstingsmedlemsvederlaget eller vederlaget som folketingsmedlem.

Nugældende § 14, stk. 4, foreskriver bl.a., at udvalget gennemgår landskassens regnskaber én gang om året sammen med landskassens revision.

Det har været overvejet at etablere et selvstændigt offentligt revisionsinstitut, jfr. forfatningsudvalgets betænkning af 26/10 1987 (EM 1987/5).

Et sådant institut vil skulle varetage en del af de opgaver, som i dag varetages af revisionsudvalget. Indtil sådan institution er dannet, kan udvalget arbejde som hidtil og rekvirere de oplysninger, udvalget finder behov for, herunder revisionens bemærkninger, vurderinger, beretninger m.v., og arbejdet kan evt. også udføres i direkte samarbejde med revisionen. Med den foreslåede formulering vil udvalgets opgaver på et senere tidspunkt kunne løses på baggrund af bl.a. en beretning, indstilling eller andet fra f.eks. et revisionsinstitut.

Særligt kan vedr. forslagets stk. 2 bemærkes, at det gælder en almindelig regel om et udvalgs arbejde, at udvalget beslutter, bl.a. hvilke oplysninger det ønsker indhentet, og sådanne beslutninger træffes, hvor intet andet er bestemt ved simpelt flertal, men her bestemmes altså, at oplysningerne skal indhentes blot af medlem, kræver det.

ad § 18:

Der hjemles herved en pligt for landsstyreformanden til at videregive oplysninger om udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål til udvalget. Den danske regering forudses at ville tilstille landstyreformanden de oplysninger om den udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation, som den finder kan være af interesse for Grønland. Emnerne kan være sensitive, og der er derfor mulighed for, at en orientering kan gives mundtlig til udvalget.

ad stk. 2: Der tilsigtes en dialog mellem landstyreformanden og udvalget på baggrund af materiale modtaget fra den danske regering. På linje med forholdet mellem den danske regering og det udenrigspolitiske navn er landtingsudvalget ikke egentligt mandatgivende til landstyret og udvalget afgiver ikke betænkning til landstinget.

ad stk. 3: Landsstyreformandens sekretariat varetager sekretærfunktionen. I så henseende kan sammenlignes med udenrigsministeriets sekretærfunktion for det udenrigspolitiske navn.

ad stk. 4: I lighed med lovgivningen om det udenrigspolitiske navn hjemles herved en særlig hemmeligholdelsespligt for udvalgets medlemmer, tilforordnede, suppleanter og andre, der måtte være til stede under udvalgsmøderne, således også sekretærer. Overtrædelser af denne hemmeligholdelsespligt sanktioneres efter kriminallovens regler om videregivelse af fortrolige oplysninger. Nærværende forslag indebærer, at en oplysning karakteriseres som fortrolig enten af den danske regering, landstyret eller efter landstyreformandens og eller udvalgsformandens bestemmelse.

ad § 19: Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til nu-gældende § 15 idet dog stk. 4 er ny. ad stk. 4: Reglen betyder, at der ikke skal udpeges sup-pleanter til de af landstinget nedsatte udvalg m.m., med mindre andet er særskilt foreskrevet.

ad § 20:

Reglen er ny og begrundes med, at der ved dannelse af et nyt landsstyre i landstingets valgperiode på basis af et eventuelt nyt politisk flertal er behov for omkonstitue-ring af udvalg, råd og nævn m.m. Der vælges (nødvendig-vis) nyt landsstyre og derudover nynedsættes de i §§ 15-19 nævnte udvalg, og det i § 2 nævnte formandsskab.

ad § 21:

Bestemmelsen svarer til gældende § 16, idet den er ændret redaktionelt og suppleret med en henvisning til den nye § 20.

ad kapitel IV:

ad § 22:

Bestemmelsen svarer til gældende § 17, idet dog er præ-ciseret, at kun landstingsmedlemmer og landsstyret kan fremsætte landstingslov- og forordningsforslag.

ad § 23:

Bestemmelsen er ny og præciserer landsstyrets pligt til at fremsætte forslag til landstingsfinanslov. Stk. 3 præciserer som tidligere anført landstingets bevillings-kompetence. Vedrørende begrebet midlertidig landstings-bevillingslov bemærkes, at dette tager højde for den si-

tuation, som teoretisk ikke kan udelukkes, nemlig at det ikke lykkes at vedtage en finanslov, inden 1. januar, hvorfor det kan blive nødvendigt for landsstyret at fremsætte forslag til midlertidig landstingstillægsbevillingslov for at tilvejebringe hjemmel for afholdelse af nødvendige udgifter til opretholdelse af helt nødvendige funktioner i styret.

ad § 24:

Bestemmelsen svarer sammen med § 25's regel om, at forskrifterne skal udsendes til gældende § 18, stk. 1 og stk. 2, idet ordvalget er ændret, så det svarer til Grundlovens brug af begreberne stadfæstes og ikrafttræden, uden at der er tilsigtet ændringer i retstilstanden.

ad § 25:

Bestemmelsen er ny og sikrer, at love, forordninger og bekendtgørelser træder i kraft på et bestemt tidspunkt, hvis nævnte forskrift ikke selv fastsætter et ikrafttrædelsestidspunkt. I den forbindelse kan nævnes, at en bestemmelse om, at forskriften træder i kraft straks, må frarådes anvendt.

ad stk. 2: Bestemmelsen fastslår, at afsendelse til de nævnte myndigheder er den bindende bekendtgørelsesform. Der tilsigtes ikke hermed nogen ændring af gældende retstilstand.

ad stk. 3: Bestemmelsen svarer til nugældende § 18, stk. 3 med den tilføjelse, at landsstyret får pligt til at sørge for at offentliggøre også hjemmestyrebekendtgørelser.

Bestemmelsen svarer til gældende § 19

Bestemmelsen svarer til gældende § 20

ad § 28:
Bestemmelsen svarer til gældende § 21.

ad kapitel V:

ad §§ 29-30:

Bestemmelserne svarer til gældende §§ 22-23. Dog er indføjet en konsekvensændring i § 30, stk. 5.

ad § 31:

Bestemmelsen svarer til gældende § 24 med den ændring, at afstemning ved håndsoprækning foreslås erstattet af, at medlemmerne rejser sig.

Det kan særligt bemærkes, at begrundelsen for reglen om skriftlig afstemning er at skabe den størst mulige sikkerhed for valgets resultat. Det betyder f. eks. ikke, at afstemningen er hemmelig.

Bestemmelsen svarer til gældende § 25

ad kapitel VI:

ad § 33:

Bestemmelsen er ny. Den svarer til reglen i § 24 i lagtingslov nr. 1 af 12. maj 1948 med senere ændringer, og

den svarer bortset fra ordene "så længe landstinget er samlet" til Grundlovens § 57.

Da politi og anklagemyndighed henhører under rigsmyndighederne, har forslaget været forelagt for Grønlandsdepartementet som nævnt i de almindelige bemærkninger.

ad § 34:

Bestemmelsen svarer til gældende § 26.

ad § 35:

Bestemmelsen afløser gældende § 27.

ad § 36:

Bestemmelsen afløser gældende § 28, stk. 3 og henlægger til formandsskabet en opgave, som hidtil har været pålagt landsstyret.

ad kapitel VII:

ad § 37:

Det findes hensigtsmæssigt at ikraftsætte loven mellem 2 samlinger, således at den samling, hvori loven vedtages, afvikles efter hidtil gældende lov. Dog bør der foretages nykonstituering straks som beskrevet i stk. 2, således at næste samling kan afvikles efter de nye regler og således at udvalgene kan fungere allerede pr. 1. november 1988.

ad stk. 3: Bestemmelsen er en lovteknisk standard, som sikrer at f.eks. landstingets forretningsorden gælder indtil en ny er vedtaget i det omfang, den ikke allerede er ændret med denne lov.